הִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע סִימָן עז עח

בְּאֵר הַגּוֹלָה

קיא.

(ד) עַל גַּבֵּי קַרְקַע לֹא שָׁנָא בִּכְלִי, [ב]וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא עָבִיט (ה) הַמְיֻחָד לָהֶם (וְדִין עָבִיט עַיֵּן לְקַמָּן סִימָן פ״ז), [ג]לֹא שָׁנָא הָיוּ (ו) הֵם בַּכְּלִי תְּחִלָּה וְנוֹתַן עֲלֵיהֶן מַיִם לֹא שָׁנָא הָיוּ הַמַּיִם בַּכְּלִי תְּחִלָּה: **ב** * [ד]רְבִיעִית שֶׁאָמְרוּ, לְמֵי רַגְלַיִם שֶׁל (ז) פַּעַם (ח) אַחַת, וּלְשֶׁל שְׁנֵי פְּעָמִים (ח) שְׁתֵּי רְבִיעִיּוֹת, וּלְשֶׁל שָׁלֹשׁ, שְׁלֹשָׁה. הַגָּהּ: וְכֵן לְעוֹלָם:

עח מִי שֶׁנִּצְרַךְ לְהָטִיל מַיִם בְּשְׁעַת קְרִיאָה. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א (א) * [א]הָיָה קוֹרֵא וְהִתְחִילוּ מֵי רַגְלָיו שׁוֹתְתִין עַל בִּרְכָּיו, פּוֹסֵק עַד שֶׁיִּכְלוּ (ב) הַמַּיִם וְחוֹזֵר לְקְרוֹת, [ב]אֲפִלּוּ אִם נִפְלוּ עַל בְּגָדָיו וְיֵשׁ בָּהֶם טוֹפַח עַל מְנָת לְהַטְפִּיחַ, כֵּיוָן שֶׁהֵם מְכֻסִּים (ט) (ג) בְּבִגְדוֹ. [ג]וְאִם נָפְלוּ מֵי רַגְלַיִם בָּאָרֶץ, (ד) * מְרַחִיק מֵהֶם אַרְבַּע (ג) (ה) אַמּוֹת. הַגָּהּ: אוֹ כְּשִׁעוּר שֶׁיִּתְבָּאֵר לְקַמָּן סִימָן פ״ב (ס״ג), אוֹ מַמְתִּין עַד שֶׁיִּבָּלְעוּ בַּקַּרְקַע (הרבינו יונה פרק ב׳ דברכות (יז. ד״ה היה)). [ד]וַאֲפִלּוּ שֶׁהָה כְּדֵי לִגְמֹר אֶת כֻּלָּהּ, אֵינוֹ צָרִיךְ לַחֲזֹר אֶלָּא לְמָקוֹם שֶׁפָּסָק. הַגָּהּ: וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאִם שָׁהָה כְּדֵי לִגְמֹר אֶת כֻּלָּהּ חוֹזֵר לָרֹאשׁ, (ו) * וְכֵן עִקָּר, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי (ז) לְעֵיל סִימָן ס״ה (ס״ט נהגה), וּמְשַׁעֲרִין לְפִי הַקּוֹרֵא:

ב טור וְהָרַשְׁבָּ״א (כה: ד״ה כמה). **ג** שָׁם בַּגְּמָרָא. **ד** הָרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ג׳ מֵהִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע (ה״י). **א** בְּרָכוֹת כ״ב (ע״ב). **ב** תּוֹסָפוֹת שָׁם (ד״ה ממחין) וְרַבֵּנוּ יוֹנָה (יז. ד״ה היה) וְהָרֹא״שׁ (פ״ג סי׳ כג). **ג** הַגָּהוֹת מֵימוֹנִי בְּפֶרֶק ד׳ מֵהִלְכוֹת תְּפִלָּה (אות י). **ד** שָׁם בַּגְּמָרָא לְדַעַת הָרִי״ף (יז. ד״ה היה) וְהָרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ב׳ מֵהִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע (ה״י ב״).

בֵּאוּר הֲלָכָה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(ד) עַל גַּבֵּי קַרְקַע. וְיִרְאֶה (ו) שֶׁיִּכְלוּ הַמַּיִם עַל כָּל מְקוֹמוֹת שֶׁהַמֵּי רַגְלַיִם נִשְׁפָּכִים שָׁם שֶׁהֵם טוֹפֵחַ עַל מְנָת לְהַטְפִּיחַ, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה אסור): **(ה) הַמְיֻחָד לָהֶם.** שֶׁאָז אֲפִלּוּ אֵין בּוֹ מֵי רַגְלַיִם כְּלָל אָסוּר לְקְרוֹת נָגְדּוֹ, וְאֵינוֹ מוֹעִיל בְּנְתִינַת הַמַּיִם לְהַכְשִׁיר הַכְּלִי עַצְמוֹ כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּסִימָן פ״ז (ס״א): **(ו) הֵם בַּכְּלִי תְּחִלָּה.** וְכֵן אִם הָיוּ מַיִם כְּרְבִיעִית תְּחִלָּה עַל גַּבֵּי קַרְקַע וְהִשְׁתִּין אַחַר כָּךְ עַל גַּבֵּי הַמַּיִם, מֻתָּר לְקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע, (ז) וַאֲפִלּוּ אִם עַתָּה מֻחְמַת מֵי רַגְלַיִם נִתְפַּשֵּׁט יוֹתֵר: **ב (ז) פַּעַם אַחַת.** וַאֲפִלּוּ אִם הִשְׁתִּין הַרְבֵּה דֵּי בִּרְבִיעִית וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף קָטָן ב׳, וְכֵן אִם הִשְׁתִּין רַק מְעַט יֵשׁ אוֹמְרִים דְּצָרִיךְ גַּם כֵּן רְבִיעִית, אֲבָל בְּתִשְׁוּבַת חֶכֶם צְבִי סִימָן ק״ב פֶּסֶק [א]דְּאִם הַמֵּי רַגְלַיִם הֵם פְּחוּתִים מֵרְבִיעִית דְּסָגֵי בְּרֹב מַיִם לְבַטְּלָן וְאֵין צָרִיךְ רְבִיעִית, דְּלֹא אָמְרוּ רְבִיעִית אֶלָּא לְהָקֵל שֶׁאַף אִם הַמֵּי רַגְלַיִם שֶׁל פַּעַם אַחַת הֵם מֵרְבִיעִית סָגֵי בִּרְבִיעִית לְבַטְּלָן, סַגֵּי בִּרְבִיעִית לְבַטְּלָן, אֲבָל לֹא לְהַחְמִיר, וַאֲפִלּוּ אִם הַמֵּי רַגְלַיִם הֵם מִשְּׁתֵּי פְּעָמִים [ב]סַגֵּי בְּרֹב מַיִם לְבַטְּלָן, (ט) וְכֵן הִסְכִּימוּ הָאַחֲרוֹנִים. וְעַיֵּן עוֹד מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְקַמָּן סִימָן פ״ב בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ד׳: **(ח) שְׁתֵּי רְבִיעִיּוֹת.** פָּסַק כְּדַעַת הָרַמְבַּ״ם (פ״ג ה״י) וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים, וְלֹא כְּדַעַת הָרַשְׁבָּ״א (כה: ד״ה כמה) שֶׁמְּקַל בָּזֶה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה וכתב הרמב״ם). וּבְמָגֵן גִּבּוֹרִים (שלטי הגבורים סק״א) מְצַדֵּד לוֹמַר דְּאֵין בֵּינֵיהֶם מַחְלֹקֶת, וְאַף הָרַמְבַּ״ם לֹא קָאָמַר דְּבָעֵי שְׁתֵּי רְבִיעִיּוֹת לְשְׁתֵּי פְּעָמִים רַק בְּשֶׁבָּאוּ זֶה אַחַר זֶה, כְּגוֹן שֶׁהִשְׁתִּין וְנָתַן לְתוֹכוֹ רְבִיעִית מַיִם כְּשֶׁחוֹזֵר וּמַשְׁתִּין צָרִיךְ עוֹד הַפַּעַם לָתֵת לְתוֹכוֹ מַיִם וְכֵן לְעוֹלָם, וְלֹא מְהָנֵי לָזֶה מַה שֶּׁהִטִּיל הָרְבִיעִית בְּפַעַם רִאשׁוֹנָה, אֲבָל אִם הִשְׁתִּין כַּמָּה פְּעָמִים וְרוֹצֶה לִקְרוֹת כְּנֶגְדָּן, דֵּי בְּהַטָּלַת רְבִיעִית לְבַד, עַיֵּן שָׁם. וּבְבֵאוּר הַגְּרַ״א מְסַפֵּק גַּם כֵּן לַהֲלָכָה דְּדֵי בְּהַטָּלַת רְבִיעִית לְבַד בָּזֶה, עַיֵּן שָׁם כִּי קְצָרְתִּי:

א (א) **הָיָה קוֹרֵא.** הוּא הַדִּין (ט) לְדִבְרֵי תּוֹרָה וְלִתְפִלָּה פּוֹסֵק עַד שֶׁיִּכְלוּ הַמַּיִם לִשְׁתּוֹת, וַאֲפִלּוּ (ג) אִם יְצִטָּרֵךְ עַל יְדֵי זֶה לִשְׁהוֹת הַרְבֵּה בְּאֶמְצַע תְּפִלָּה שֶׁיְּהֵיָה כְּדֵי לִגְמֹר כֻּלָּהּ וְיִצְטָרֵךְ עַל יְדֵי זֶה אַחַר כָּךְ לַחֲזֹר לָרֹאשׁ, אֲפִלּוּ הָכִי מַמְתִּין: **(ב) הַמַּיִם.** וְאַף (ג) דִּלְמַטָּה בְּרָכָיו לַחוֹת עֲדַיִן מִמֵּי רַגְלָיו, מַתָּר: **(ג) בְּבִגְדּוֹ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁהַבֶּגֶד הָעֶלְיוֹן לֹא נִתְלַכְלֵךְ. וְאִם גַּם הוּא נִתְלַכְלֵךְ. (ד) בְּקְרִיאַת שְׁמַע וּשְׁאָר דִּבְרֵי קְדֻשָּׁה צָרִיךְ לְיַלֵּךְ וּלְהָסִיר בִּגְדּוֹ אוֹ עַל כָּל פָּנִים לְכָסוֹת הַמָּקוֹם הַמִּתְלַכְלֵךְ בְּבֶגֶד אַחֵר, אַךְ לְעִנְיַן תְּפִלָּה שְׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַפְסִיק וְלַעֲסֹק בָּזֶה, מִתְפַּלֵּל כְּדַרְכּוֹ אַחַר הַשְּׁתִיתָה, כֵּיוָן דְּאִסּוּר מֵי רַגְלַיִם אֵינוֹ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן וּכְבָר הוּא עוֹמֵד בַּתְּפִלָּה לֹא גָּזְרוּ: **(ד) מְרַחִיק.** עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה היה) [ג]דִּלְעִנְיַן תְּפִלָּה גַּם כֵּן נָכוֹן לְהַחְמִיר בְּנִפְלוּ לוֹ עַל הָאָרֶץ כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּקְרִיאַת שְׁמַע: **(ה) אַמּוֹת.** אוֹ מַמְתִּין עַד שֶׁיִּבָּלְעוּ בַּקַּרְקַע כְּשִׁעוּר שֶׁיִּתְבָּאֵר לְקַמָּן סִימָן פ״ב. כֵּן צָרִיךְ לוֹמַר. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) [ד]דְּאַף דְּאִפְשָׁר דְּעַל יְדֵי הַהַמְתָּנָה עַל הַבְּלִיעָה יִצְטָרֵךְ לְשָׁהוֹת כְּדֵי לִגְמֹר כֻּלָּהּ וְיִצְטָרֵךְ לַחֲזֹר לָרֹאשׁ, אֲפִלּוּ הָכִי אֵין לָחֹשׁ לָזֶה בְּקְרִיאַת שְׁמַע, דְּהָוֵי כְּקוֹרֵא בַּתּוֹרָה, אֲבָל אִם נִזְדַּמֵּן לוֹ כֵּן בִּבְרָכַת קְרִיאַת שְׁמַע, (ה) טוֹב יוֹתֵר שֶׁיַּרְחִיק מֵהֶם וְלֹא יַמְתִּין עַל הַבְּלִיעָה בַּקַּרְקַע. וּבְדִיעֲבַד אִם שָׁהָה בִּבְרָכַת קְרִיאַת שְׁמַע כְּדֵי לִגְמֹר כֻּלָּהּ, אֵינוֹ חוֹזֵר לָרֹאשׁ, וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ס״ה בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ב-ה) וּבְבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה קראה וד״ה חוזר לראש) דְּבַאֲרָנוּ שָׁם כָּל פְּרָטֵי דִּין זֶה: **(ז) לְעֵיל סִימָן ס״ה.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, דְּתְלוּי הָעִקָּר אִם הוּא אָנוּס בְּצֵת הַהֶפְסֵק חוֹזֵר לָרֹאשׁ, וְהָכָא נָמֵי הָא אָנוּס הוּא. וּלְעִנְיַן תְּפִלָּה אִם נִזְדַּמֵּן כַּן בְּאֶמְצַע וְהִמְתִּין עַל הֲבָאַת מַיִם אוֹ כְּדַאי לִסְמֹךְ עָלָיו בְּאוֹסֵר תּוֹרָה כָּל שֶׁכֵּן בְּאוֹסֵר דְּרַבָּנָן. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, עַיֵּן שָׁם:

א (ג) **בְּבִגְדּוֹ.** אֲבָל אִם הֵם מְגֻלִּים צָרִיךְ לְהָסִיר בְּגָדָיו. אֲבָל בִּתְפִלָּה שֶׁאִסּוּר לְזוּז מִמְּקוֹמוֹ מִתְפַּלֵּל כְּדַרְכּוֹ אֲפִלּוּ הֵם מְגֻלִּין, כֵּיוָן דְּאֵינָן אֲסוּרִים רַק מִדְּרַבָּנָן. בֵּית יוֹסֵף (ד״ה היה קורא). עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם סוֹף סִימָן צ׳: **(ג) אַמּוֹת.** אוֹ מַמְתִּין עַד שֶׁיִּבָּלַע בַּקַּרְקַע כְּשִׁעוּר שֶׁיִּתְבָּאֵר לְקַמָּן סִימָן פ״ב. כֵּן צָרִיךְ לוֹמַר. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב). מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֲלִי הָאֶבֶן בַּר מִינַן שֶׁמִּטְפְּטֵף תָּמִיד מֵי רַגְלַיִם לְאִנְסוֹ וְאִם כֵּן לֹא יָכוֹל

בֵּאוּר הֲלָכָה

כְּשֵׁשׁ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם מַיִם עַל כָּל פָּנִים כְּקִלֻּפַת הַשּׁוּם כְּמוֹ דְּפָסְקִינַן לְעִנְיַן חִבּוּר מִקְוָאוֹת בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ר״א סָעִיף נ״ד בְּהַגָּ״ה וּבֵ״ח שָׁם סָעִיף קָטָן ק״ט עַיֵּן שָׁם, **אוֹ אֶפְשָׁר בְּעִנְיָנוֹ שֶׁהוּא מִדְּרַבָּנָן שְׁאנִי.** וּמְצָאתִי בְּסֵפֶר שֻׁלְחַן שְׁלֹמֹה שֶׁכָּתַב בְּסִימָן ע״ז (ס״א) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: יְשִׁפּוֹף רְבִיעִית מַיִם וְיִרְאֶה שֶׁיִּלְכוּ הַמַּיִם עַל כָּל מֵי רַגְלַיִם שֶׁהֵם טוֹפֵחַ עַל מְנָת לְהַטְפִּיחַ. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. מִדְּמַצְרִיךְ שֶׁיִּלְכוּ הַמַּיִם עֲלֵיהֶם מֻשְׁמָע דְּסִבְירָא לַהּ דְּטוֹפֵחַ עַל מְנָת לְהַטְפִּיחַ לְחוּד לֹא חָשֵׁיב חִבּוּר. **וְצָרִיךְ עִיּוּן:**

ב * **רְבִיעִית שֶׁאָמְרוּ וְכוּ׳ פַּעַם אַחַת.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ז) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם חֶכֶם צְבִי. וַאֲפִלּוּ לַדַּעָה הָרִאשׁוֹנָה יֵשׁ לוֹמַר דְּדַוְקָא כְּשֶׁהִשְׁתִּין בְּמָקוֹם אֶחָד אֲז צָרִיךְ רְבִיעִית לְבַטֵּל הַשִּׁעוּר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּשֶׁהִטִּיל מְקֻצָּת בְּמָקוֹם אֶחָד וּמְקֻצָּת בְּמָקוֹם אַחֵר, דֵּי שֶׁיִּהְיֶה רַק כְּנֶגְדָּם מַיִם [אַלְיָה רַבָּה] (סק״ב) וּפְרִי מִגְדִּים (סק״א סק״א):

א * **הָיָה קוֹרֵא.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״א) **מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעִנְיַן תְּפִלָּה, וְהוּא מֵהַפְּרִי מְגַדִּים** (א״א סק״א). **וְכָתַב עוֹד דְּאִפְשָׁר דְּאִפְלוּ יַעֲבֹר עַל יְדֵי זֶה זְמַן תְּפִלָּה אֲפִלּוּ הָכִי מַמְתִּין,** וְכָל שֶׁכֵּן לְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל (סי׳ עו משנ״ב ס״ק כז) דְּאִפְשָׁר דְּבָעֵת הַשְּׁתִיתָה הוּא מִדְּאוֹרַיְיתָא יֵשׁ לְהַחְמִיר:

* **מַרְחִיק מֵהֶם. וּלְעִנְיַן תְּפִלָּה, עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף** (ד״ה היה קורא) **דְּפוֹסֵק כְּדַעַת הָרַשְׁבָּ״א** (כב: ד״ה היה) **דְּכֵיוָן שֶׁכְּבָר הוּא עוֹמֵד בִּתְפִלָּה אֵין צָרִיךְ לְהַרְחִיק כְּלָל בְּמֵי רַגְלַיִם שֶׁהוּא מִדְּרַבָּנָן, אֲבָל לְקַמָּן בְּסִימָן צ׳ סָעִיף כ״ז בְּהַשְׁתִּין תִּינוֹק בְּבֵית הַכְּנֶסֶת מַשְׁמַע דְּפוֹסֵק כְּאִידָךְ פּוֹסְקִים דְּצָרִיךְ לְהַרְחִיק גַּם בִּתְפִלָּה אַרְבַּע אַמּוֹת אוֹ שֶׁיִּשְׁתֹּק עַד שֶׁיִּבְיְאוּ לוֹ מַיִם לְהַטִּיל בְּתוֹכָם,** וְלֹא דְּמֵי לְהַפְסָקַת בְּגָדִים דְּהָכָא רַבָּנָן בִּתְפִלָּה אַף דְּהֵם טוֹפֵחַ עַל מְנָת לְהַטְפִּיחַ וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ג), מִשּׁוּם דְּהוּא הֶפְסֵק גָּדוֹל לַיְלֵךְ וּלְפָשְׁטָם וְלִלְבֹּשׁ אֲחֵרִים תַּחְתֵּם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הֲלִיכָה לֹא מִקְרֵי הֶפְסֵק כָּל כָּךְ וְכֵן שְׁתִיקָה. וּבִלְבּוּשׁ מְתֻרָּת דְּהָכָא שְׁבָקְלָאו הָכִי בְּבִגְדֵי גַּם כֵּן מְלֻכְלָכִין מִמֵּי רַגְלַיִם וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְפָשְׁטָם בְּאֶמְצַע תְּפִלָּתוֹ, עַל כֵּן הַקֵּלוּ בּוֹ גַּם כֵּן שֶׁלֹּא יַרְחִיק גַּם כֵּן מִמֵּי רַגְלַיִם שֶׁנִּטְפוּ מֵהֶם עַל הָאָרֶץ. [ה]**וְנִכּוֹן לְהַחְמִיר,** כִּי שִׁיטָה הַשְּׁנִיָּה וְהַשְּׁלִישִׁית שֶׁהוּבָא בְּהַפְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״א) שְׁנֵיהֶם דְּלֹא כַּלְבּוֹשׁ, וְגַם בְּתִשְׁוּבַת הָרַשְׁבָּ״א (ח״א סי׳ קלא) גּוּפָא מִשְׁמַע דְּהוּא מַשׁ אֶפְלּוּ בְּאֵין בְּגָדִים לְכַלְכְּלָן, וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר מַשֵּׂה יְהוּדָא, וְכֵן מוּכָח בְּתוֹסָפוֹת (שם ד״ה ממחין), **וְעַל כָּל פָּנִים לְעִנְיַן הַשְׁתָּנַת תִּינוֹק מִשְׁמַע מֵהַפְּרִי מְגַדִּים** (שם) **דְּאֵין לְזוּז מִפֶּסֶק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ דָּשָׁם.** וְכֵן מִשְׁמַע בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה בְּסִימָן צ׳ (ד״ה ישתוק) עַיֵּן שָׁם:

* **וְכֵן עִקָּר כוּ׳. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (סק״ז) **מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּדִיעֲבַד לְעִנְיַן תְּפִלָּה.** וְאַף

(ו) פְּשׁוּט: **(ז) שֻׁלְחַן שְׁלֹמֹה** (ס״א): **ב (ט) מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל** (סק״א) **וִישׁוּעוֹת יַעֲקֹב** (סק״א) **וּמָגֵן גִּבּוֹרִים** (שלטי הגבורים סק״א):

א (ט) מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (ס״א כלל כה ס״ה): **(ג) פְּרִי מִגְדִּים** (א״א סק״א בשיטה א): **(ג) מִפְּרִי מִגְדִּים** (א״א סק״ב): **(ד) וּמָגֵן אַבְרָהָם** (סק״ב): **(ה) מִפְּרִי מִגְדִּים** (שם ס״ו): **(ס) מִפְּרִי מִגְדִּים** (א״א סק״ב):

[א] **יקוטי דברי הרב: א]** ובשו״ע הרב (ס״ב) כתב שאפילו השתין מעט צריך רביעית.
[ב] ובשו״ע הרב (ס״ב) כתב: ולשל ב׳ פעמים ב׳ רביעית ולשל ג׳ פעמים ג׳ וכן לעולם.
[ג] בשו״ע הרב (סוף ס״ב) כתב: אלא ירחיק ד׳ אמות או יצא לחדר אחר ויגמור שם תפילתו.
[ד] ובשו״ע הרב (ס״ב) הוסיף: ומ״מ לכתחילה אין לשהות כל כך. [ה] אבל בשו״ע הרב (ס״ג כתב כהלבוש שאם לכלוך מי רגלים שבבגדיו מגולה שאף אם ירחק ד׳ אמות לא יתפלל בנקיות, לא יפסיק תפילתו כלל אלא גומרה במקום שעומד שם.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע סִימָן עט

עט מִי שֶׁנִּזְדַּמֵּן לוֹ צוֹאָה בְּשָׁעַת קְרִיאָה. ובו ט׳ סְעִיפִים:

א א הָיְתָה (א) צוֹאַת אָדָם מְאַחֲרָיו, צָרִיךְ לְהַרְחִיק (ב) * אַרְבַּע אַמּוֹת מִמָּקוֹם שֶׁכָּלָה הָרֵיחַ. ב אֲפִלּוּ אִם יֵשׁ

א בְּרָכוֹת כ״ה (ע״א) וּבְרֵב חִסְדָּא הָרִי״ף (טז.) וְרַבֵּנוּ יוֹנָה (שם ד״ה לענין פסק) וְהָרא״ש (פ״ג סי׳ מו) וְהָרַשְׁבָּ״א (כה. ד״ה ריח). ב הָרא״ש (שם) מַהָא דִּירוּשַׁלְמִי (פ״ג ה״ח) אֲפִלּוּ בַּלַּיְלָה.

בַּאֵר הַיטֵב

לְהִתְפַּלֵּל לְעוֹלָם, יֵשׁ לְהַתִּיר לַעֲשׂוֹת לוֹ בֶּגֶד סָבִיב אֲבָרוֹ וְהַבְּגָדִים הָעֶלְיוֹנִים יִהְיוּ נְקִיִּים, וְיִכָּנֵס לְבַיִת הַפָּנָסָה וְיִתְפַּלֵּל, וּבְשָׁעַת הַשָּׁפָּת מֵי רַגְלַיִם יִפְסִיק, וְאַחַר כָּךְ יִתְפַּלֵּל.

בֵּאוּר הַלָּכָה

דְּמִדְּבְרֵי הַגְּ״ה בְּסִימָן צ׳ סָעִיף כ״ו מַשְׁמַע דְּבִדְיֵעֲבַד חוֹזֵר לְרֹאשׁ בִּתְפִלָּה עַל יְדֵי שֶׁהִיָּה, עַיֵּן בְּפֶרִי חָדָשׁ שָׁם דְּחוֹלֵק עַל עִקַּר דִּין הַמְחַבֵּר, וְאַף דְּאֵין לְסָפֵק עָלָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ מִמָּקוֹם, מִכָּל מָקוֹם בְּדִיֵּעֲבַד לְעִנְיַן לַחֲזֹר לְרֹאשׁ צָרִיךְ עִיּוּן אַחֲרֵי דְּדַעַת הָרַשְׁבָּ״א וְהַתּוֹסָפוֹת לְהָקֵל לְכַתְּחִלָּה שֶׁלֹּא לְהַרְחִיק בְּאֶמְצַע תְּפִלָּה וְאִם כֵּן לֹא הָיָה אָז אָנוּס. **וְאֶפְשָׁר דְּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לַחֲזֹר** מִשּׁוּם דְּבִלְּאוֹ הָכִי דַּעַת הָרִי״ף וְהָרַמְבַּ״ם דְּבִתְפִלָּה חוֹזֵר אַף בְּלֹא אָנֹס, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם כְּצַיִן זֶה בְּסִימָן ס״ה סָעִיף קָטָן ב׳ עַיֵּן שָׁם:

אַתְּיָא כְּאַן הַקַּדְמָה לְסִימָן זֶה וְעִקָּרָהּ הוּא מִלָּשׁוֹן הַפְּרִי מְגַדִּים בְּסִימָן זֶה (משׁ״ז סק״א) וּבְשֶׁאָר מְקוֹמוֹת וְלָשׁוֹן קְצָת כְּדֵי שֶׁיְּכִאֵר הֵיטֵב. אַךְ בְּאֵיזֶה מְקוֹמוֹת בֵּרַרְתִּי הַדָּבָר שֶׁיִּהְיֶה מְסֻכָּמֶת לְדִינָא גַּם לְפִי שְׁאָרֵי פּוֹסְקִים אַחֲרוֹנִים:

וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: בְּטֶרֶם שֶׁנָּבוֹא לְבֵאֵר פֶּה בְּסִימָן זֶה וּבְשֶׁאָר מְקוֹמוֹת הָעִקָּרִים מַעֲנְיָנִים אֵלּוּ אֲקַדֵּים כָּאן הַקַּדָּמָה הַכּוֹלֶלֶת הַנִּצְרָךְ מֵאוֹ לְיַדַּע אוֹתָהּ וְהוּא: דִּי, דְּהַדְרִי צוֹאָה נַחֲלֵק לַעֲשָׂרָה דִּינִים: (א) צוֹאָה מִלְּאַחֲרָיו וּמִצְּדָדִים: (ב) לְפָנָיו: (ג) בְּמָקוֹם גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה אוֹ נָמוּךְ עֲשָׂרָה: (ד) צוֹאָה בְּחֶדֶר אַחַר וּפְתָחוֹ פָּתוּחַ: (ה) צוֹאָה בַּעֲשָׁשִׁית: (ו) צוֹאָה בְּמַיִם: (ז) רֵיחַ רַע שֶׁיֵּשׁ לוֹ עִקָּר: (ח) צוֹאָה (בְּמִקְוֶה) [עוֹבֶרֶת]: (ט) דִּין מֵי רַגְלַיִם וְעֲבִיט וְגֶרֶף שֶׁל רְעִי: (י) אֲשֶׁפָּה וְצוֹאַת בְּהֵמָה:

א צוֹאָה מֵאֲחָרָיו אוֹ מִן הַצְּדָדִין תּוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת, אָסוּר מִן הַתּוֹרָה לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע וּלְהִתְפַּלֵּל וּלְדַבֵּר דִּבְרֵי תּוֹרָה [אוֹ לְבָרֵךְ שׁוּם בְּרָכָה. הָרַמְבַּ״ן בְּלִקּוּטָיו (כה: ד״ה ומפני)], מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כג טו) 'וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ', וְכָל תּוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת חֲנָיָה שֶׁל אָדָם הוּא. וְאִם קָרָא בְּמָקוֹם שְׁרָאוּי לְהִסְתַּפֵּק וְאַחַר כָּךְ מָצָא, חוֹזֵר וְקוֹרֵא כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּסוֹף סִימָן ע״ו עַיֵּן שָׁם:

ב צוֹאָה מִלְּפָנָיו מֵרָחִיק מִלֹּא עֵינָיו. וּפְלִיגִי בָּזֶה הָרֹא״שׁ (כה. ד״ה עוד), הָרַשְׁבָּ״א סוֹבֵר דִּלְאו דַּוְקָא, וְדַעַת הָרִי״ף עֲרוּכָה כָּךְ עַיֵּן שָׁם:

דָּבָר׳ (שם) קַאֵי נַמֵּי אֲצוֹאָה, וּלְפִי זֶה יֵשׁ חֻמְרָא דְּאֲפִלּוּ בְּחֶדֶר אַחֵר כֹּל שֶׁרוֹאָה אוֹתָהּ אָסוּר מִן הַתּוֹרָה כְּמוֹ בְּעֲרָוָה, וְאַלְּא אֵלְּבָא דְּרַשְׁבָּ״א דְּחוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת אַף שֶׁהוּא בְּתוֹךְ כְּמִלֹא עֵינָיו, הָרְאוּר מַהֵר כְּמוֹ בְּעֲרָוָה. וְהָרא״ש סְבִירָא לֵהּ דְּלֹא יְרֵאָה׳ קַאֵי רַק אֲעֲרָוָה וְלֹא אֲצוֹאָה, וּבְצוֹאָה לֵיכָּא רַק אִסּוּר מִשּׁוּם 'מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ', אִם כֵּן קַלָּא לְהָרא״ש דְּבְחֶדֶר אַחֵר אַף עַל פִּי שֶׁרוֹאָה אוֹתָהּ מֻתָּר, מִטַּעַם דְּגָלֵי קְרָא דִּבְרִשׁוּת אַחֶרֶת לְאו מַחֲנֵיךָ הוּא, וּמַה דְּאָסוּר בְּחֶדֶר [אַחֵר] (אַחַר) לְפָנָיו כְּמִלֹא עֵינָיו הוּא אוֹ מִטַּעַם אִסּוּר דְּרַבָּנָן, אוֹ גַּם מִן הַתּוֹרָה דִּכְל שֶׁרוֹאָה אוֹתָהּ לְפָנָיו כְּמִלֹא עֵינָיו בִּכְלָל חֲנָיָה הוּא וְאָסוּר. וּלְפִי זֶה אִיכָּא חֻמְרָא לְהָרא״ש דִּכְמִלֹא עֵינָיו אָסוּר אַף בְּהֶרְהוּר מִדְּרַבָּנָן, אוֹ מִדְּאוֹרַיְיתָא, דְּמִלֹא עֵינָיו מְקוֹם חֲנָיָה הוּא. וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתוּב בְּפֶרִי חָדָשׁ הוּבָא בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב שָׁם לֹא יְהֵיהּ בָּזֶה חֻמְרָא לְהָרא״ש. וְהִנֵּה הַמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב כָּתַב שָׁם עוֹד נַפְקָא מִנָּהּ בֵּין הָרא״ש לְהָרַשְׁבָּ״א וְחוֹזֵר הַמָּפָּה בְּסִימָן פ״א אוֹת ד׳ בְּאֹשֶׁל אַבְרָהָם, וּלְכָךְ לֹא הֶעְתִּקְתִּי:

ג צוֹאָה בְּמָקוֹם גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה אוֹ נָמוּךְ עֲשָׂרָה דְּהַיְנוּ כְּמִלֹא עֵינָיו אָסוּר מִן הַתּוֹרָה (שם ד״ה היה) אֲסוּר בְּנֵי״ל. וּלְכֻלֵּי עָלְמָא מְהָנֵי בָּזֶה עֲצִימַת עֵינַיִם כֵּיוָן שֶׁהוּא בִּרְשׁוּת אַחֵר, כֵּן כָּתַב הַמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב וְסָתַם פֹּה כְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם סְעִיף קָטָן ח׳, וְשָׁם חָזַר מִזֶּה מַשְׁמַע דְּדַעְתּוֹ לְהַחְמִיר. וּבְמָקוֹם הַדְּחַק יֵשׁ לְהָקֵל [דְּדַוְקָא בְּחֶדֶר אַחֵר וּפְתָחוֹ פָּתוּחַ אוֹ צוֹאָה לְפָנַי הַפֶּתַח אַף עַל פִּי שֶׁרוֹאָה אוֹתָהּ. לְהָרא״ש (שם) שָׁרֵי וְאַף בְּדַלְיָכָא מִגָּה בֵּין הָרא״ש לְהָרַשְׁבָּ״א וְחוֹזֵר הַמָּפָּה בְּסִימָן פ״א אוֹת ד׳ בְּאֹשֶׁל אַבְרָהָם, וּלְכָךְ לֹא הֶעְתִּקְתִּי:

ד צוֹאָה בְּחֶדֶר אַחֵר וּפְתָחוֹ פָּתוּחַ אוֹ צוֹאָה לְפָנַי הַפֶּתַח אַף עַל פִּי שֶׁרוֹאָה אוֹתָהּ. לְהָרא״ש (שם) שָׁרֵי וְאַף בְּדַלְיָכָא דְּלֹא יְרֵאָה׳ לֹא קַאֵי בִּכְהַאי גַּוְנָא וְלֹא גָּרַע מִמַּה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּאוֹת ג׳, וּלְהָרַשְׁבָּ״א (שם) אִסּוּר. וְאֶפְשָׁר דְּבִיֵּשׁ לָבָן בְּעַצְמוֹ, וְכֵן כָּל הָאֲלִיָּה רַבָּה בְּסִימָן פ״ז (סק״ו) שֶׁכָּתַב שָׁם לְעִנְיַן מִטָּה גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה שֶׁמֻּתָּר בֵּינוֹ לְצוֹאָה דְּבְעִינָן פְּשׁוּטִים מֵאוֹ. וְצָרִיךְ עִיּוּן עַל הָאֲלִיָּה רַבָּה בְּסִימָן פ״ז (סק״ו) שֶׁכָּתַב שָׁם לְעִנְיַן מִטָּה גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה שֶׁמֻּתָּר בֵּינוֹ לְצוֹאָה דְּבְעִינָן רַק בְּצַד הַמִּסְטֶרִין בֵּינוֹ לְצוֹאָה. וְצָרִיךְ עִיּוּן]. וְהִנֵּה שְׁעוּר רֹחַב הַמְּחִצָּה לֹא זָכַר הַפְּרִי מְגַדִּים מְאוּמָה, [ב]וְעַיֵּן סִימָן פ״ז בְּמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ד׳ דְּאִם הַמְּחִצָּה בְּבֵית בְּעִינָן שֶׁתְּהֵא חוֹצֶצֶת מִכֹּתֶל לְכֹתֶל עַיֵּן שָׁם, וְאִם בְּשָׂדֶה לֹא זָכַר שִׁעוּרָהּ. **וְעַיֵּן בִּנְשֶׁמֶת אָדָם** (ח״א) כְּלָל ג׳ (סק״ד) שֶׁהָאֲרִיךְ בָּזֶה וְדַעְתּוֹ דְּכָל שֶׁהִיא רֹחַב אַרְבָּעָה טְפָחִים חֲשִׁיבָה מְחִצָּה לְהַתִּיר כְּנֶגְדָּהּ אֲבָל לֹא כְּנֶגֶד הָאֲוִיר עַיֵּן שָׁם. עוֹד כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים אִם צוֹאָה בְּחוֹרֵי רוֹאֹה תּוֹךְ הַחֻלּוֹן זְכוּכִית שְׁרֵי לְבָלֵי עָלְמָא, שֶׁהֲרֵי מְחִצַּת זְכוּכִית מִפְסֶקֶת בֵּינֵיהֶם, וַאֲפִלּוּ הָרַשְׁבָּ״א בְּסָעִיף ב׳ דְּאוֹסֵר בִּרְשׁוּת אַחֶרֶת כְּשֶׁרוֹאָה אוֹתָהּ, מִכָּל מָקוֹם כְּשֶׁיֵּשׁ מְחִצַּת זְכוּכִית שְׁרֵי:

ה **הַשֵּׁשִׁי.** צוֹאָה בְּמַיִם לְאו כִּסּוּי הֲוֵי, אַף עַל גַּב דְּלִגְבֵּי עֲרָוָה הֲוֵי כִּסּוּי בִּכְסִימָן ע״ד סָעִיף קָטָן ח׳ בְּמָגֵן אַבְרָהָם, בְּצוֹאָה לֹא כְּסִימָן ע״ו מָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ט׳, דִּכְתִיב (שם פסוק יד) 'וְכִסִּיתָ', וְהַאי לְאו כִּסּוּי מִקְרֵי, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְגַבֵּי גִּלּוּי עֲרָוָה: **הַשְּׁבִיעִי.** רֵיחַ רַע שֶׁיֵּשׁ לוֹ עִקָּר מִן הַתּוֹרָה, עַל כֵּן צָרִיךְ לְהִתְרַחֵק מִלְּאַחֲרָיו אַרְבַּע אַמּוֹת מִמָּקוֹם שֶׁכָּלָה הָרֵיחַ. וְאִם קָרָא חוֹזֵר וְקוֹרֵא. אַךְ לְעִנְיַן זֶה קִיל מִצּוֹאָה, דְּאִם הוּא בְּחֶדֶר אַחֵר אַף דְּלֹא מְהָנֵי לְהָסֵק לְרֵיחַ רַע, מִכָּל מָקוֹם הָרִחֻקָה אַרְבַּע אַמּוֹת מִמָּקוֹם שֶׁכָּלָה הָרֵיחַ אֵין צָרִיךְ, רַק כֹּל שֶׁאֵין מַגִּיעַ לוֹ הָרֵיחַ רַע מֻתָּר, וְאַף אִם בְּחֶדֶר שֶׁהוּא שָׁם הַגִּיעַ הָרֵיחַ רַע, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁלּוֹ לֹא הַגִּיעַ מֻתָּר, וְאִם מַגִּיעַ לוֹ הָרֵיחַ רַע אָסוּר בָּזֶה רַק מִדְּרַבָּנָן, דְּהוּא חָשׁוּב רַק כְּרֵיחַ רַע שֶׁאֵין לוֹ עִקָּר דְּאִסּוּרוֹ רַק מִדְּרַבָּנָן וּכְדִלְקַמָּן. [ג]פֹּסֵק כְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ו) וּפְרִישָׁה (סק״ו) וְלֹא כְּלְבוּשׁ, וְכֵן הָעִקָּר לְהַלָּכָה (שם) אֲמְנָם מִדִּבְרֵי הַגְּרִ״א בְּבֵאוּרוֹ עַל סָעִיף ב׳ דְּבִּוּר הַמַּתְחִיל (לְהָרא״ש) [וְאִם יֵשׁ] וְכוּ׳ מִשְׁמַע דְּסוֹבֵר כְּלְבוּשׁ דְּאַף בְּהֶפְסֵק רְשׁוּת בְּעִינָן אַרְבַּע אַמּוֹת מִמָּקוֹם שֶׁכָּלָה הָרֵיחַ, וְכֵן הָעִקָּר לְהַלָּכָה בְּסִימָן ע״ו אוֹת א׳ בְּאֹשֶׁל אַבְרָהָם מִשְׁמַע דְּסוֹתָם כְּהָרַשְׁבָּ״א (כה. ד״ה ריח הנ״ע) דְּמִכָּל מָקוֹם רֵיחַ רַע שֶׁאֵין לוֹ עִקָּר וְאֵין צָרִיךְ רַק עַד מָקוֹם שֶׁיִּכְלֶה הָרֵיחַ, וּכְסוֹף סִימָן זֶה בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב (סק״ה) חָזַר בּוֹ וְנִשְׁאַר בְּצָרִיךְ עִיּוּן, וְכֵן בְּבֵאוּר הַגְּרִ״א הַנַּ״ל מִשְׁמַע דְּזֶה חָשִׁיב רֵיחַ רַע שֶׁיֵּשׁ לוֹ עִקָּר, [אַף לֹא אָבִין מַה שֶּׁכָּתַב הָרַשְׁבָּ״א, הֲלֹא הָרַשְׁבָּ״א כָּתַב דְּהֶפְסֵק מִקְרֵי רֵיחַ רַע שֶׁאֵין לוֹ עִקָּר, וְכֵן בְּחַיֵּי אָדָם דִּין הַנַּ״ל, וּבְרָבָּךְ הַחַיִּים (שם) דִּין כ״ט מִשְׁמַע גַּם כֵּן שֶׁפּוֹסֵק כְּהָרוֹקֵחַ (סי׳ שכג) דְּמִכָּל מִקְרֵי רֵיחַ רַע שֶׁיֵּשׁ לוֹ עִקָּר וְכֵן בְּסֵפֶר הָאֶשְׁכּוֹל (סי׳ ח) גַּם כֵּן דַּעְתּוֹ כֵּן]: **הַשְּׁמִינִי.** צוֹאָה עוֹבֶרֶת וְאֵין עוֹמֶד בְּמְקוֹמוֹ גַּם כֵּן הוּא דִּין תּוֹרָה, כֵּן מִשְׁמַע בְּגְמָרָא. וּפָסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּסִימָן ע״ו סָעִיף ג׳ דְּלִפְנָיו כְּמִלֹא עֵינָיו וּלְאַחֲרָיו אַרְבַּע אַמּוֹת. וּמְהַרְמְבַּ״ם (שם הי״ג) מִשְׁמַע דְּהַכֹּל בְּדַאֲרְבַּע אַמּוֹת: **הַתְּשִׁיעִי.** מֵי רַגְלַיִם, כֵּן הַתּוֹרָה אָסוּר רַק בְּנָגֶד הָעֵמֶד, הוּא שׁוֹתֵת וְכָל שֶׁכֵּן מַאֲרָעָא, מִדְּרַבָּנָן. מִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ לְהַרְחִיק מִמֵּי רַגְלַיִם כְּמִלֹא עֵינָיו לְפָנָיו וּלְאַחֲרָיו אַרְבַּע אַמּוֹת. וְכָל זֶה כְּשֶׁאֵין מַרְחִיקִין מִמֵּי רַגְלַיִם, אֲבָל אִם עָשָׂה מְחִיצָה לְשֵׁם כָּךְ אֵין צָרִיךְ לְחַצּוֹץ מִכּוֹתֶל לְכוֹתֶל. [ג]וּבְשו״ע הָרַב (ס״ד וס״ו) מִשְׁמַע שֶׁאִם הַצוֹאָה בָּרְשׁוּת אַחֶרֶת וְאֵין הָרֵיחַ רַע מַגִּיעַ אֵלָיו דֵּי בָּזֶה וְאי״צ לְהַרְחִיק עוֹד דְּ׳ אַמּוֹת.

בַּאֵר הַגּוֹלָה

א * אַרְבַּע אַמּוֹת מִמָּקוֹם שֶׁכָּלָה הָרֵיחַ. עַיֵּן בְּנִשְׁמַת אָדָם (ח״א) כְּלָל ג׳ (סק״ו) **שֶׁכָּתַב דְּמִמָּקוֹם שֶׁכָּלָה הָרֵיחַ הוּא רַק מִדְּרַבָּנָן, עַל כֵּן בְּדִיֵּעֲבַד אֵין חוֹזֵר וּמִתְפַּלֵּל עַיֵּן שָׁם. וּמִלְּבוּשׁ וּפְרִי מְגַדִּים** (משׁ״ז סק״א דין ז) **מִשְׁמַע שֶׁהוּא מִדְּאוֹרַיְיתָא:**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ע) לִבּוּשׁ וּפְרִי מְגַדִּים (משׁ״ז סק״א דין א):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] אבל בשו״ע הרב (ס״ב) כתב: אבל אם אירע כן כשעומד בתפילה לא ימתין עד שיבלענו, כי שמא ישהה כדי לגמור את כולה ויצטרך לחזור לראש ויגרום ברכה שאינה צריכה. **ב]** ובשו״ע הרב (ס׳ פו ס״ד) כתב שאם יש בבית מטה גבוהה י׳ טפחים ומחיצותיה מגיעות לארץ ויש צואה מאחורי המטה, אם היא חוצצת מכותל לכותל חשובה כמחיצה ואם לאו אינה חשובה כמחיצה שהיא בטלה לגבי הבית, אבל אם עשה מחיצה לשם כך אין צריך לחצוץ מכותל לכותל. **ג]** ובשו״ע הרב להראש ויגרום ברכה שאינה צריכה. **ב]** ובשו״ע הרב (ס׳ פו ס״ד) כתב שאם יש בבית מטה גבוהה י׳ טפחים ומחיצותיה מגיעות לארץ ויש צואה מאחורי המטה, אם היא

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah